

Sygn. akt V KK 541/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Małgorzata Czartoryska

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2021 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w sprawie E. C. skazanej z art. 180a k.k.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanej
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ś.
z dnia 10 października 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ś.**

UZASADNIENIE

E. C. została oskarżona o przestępstwo z art. 180a k.k. polegające na tym, że w dniu 29 kwietnia 2019 r. na ul. (...), na drodze publicznej kierowała pojazdem mechanicznym marki V. o nr rej. (...), nie stosując się do decyzji nr (...) wydanej przez Starostę B. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami.

Sąd Rejonowy w Ś. po rozpoznaniu tej sprawy na posiedzeniu w dniu 10 października 2019 r., uwzględnił wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k., a następnie wyrokiem wydanym w tym samym dniu, sygn. akt II K (...), uznał oskarżoną E. C. za winną popełnienia tego czynu i wymierzył jej karę 150 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda. Nadto na podstawie art. 42 § 1a pkt 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 roku; na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od niej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe postępowania w kwocie 70 zł oraz na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych wymierzył jej opłatę w kwocie 150 zł.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron procesu i uprawomocnił się w pierwszej instancji w dniu 18 października 2019 r.

W dniu 15 grudnia 2020 r. Prokurator Generalny wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. od tego wyroku kasację na korzyść skazanej E. C.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i § 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - a to art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. - polegające na uwzględnieniu wniosku prokuratora i skazaniu E. C. bez przeprowadzenia rozprawy za popełnienie czynu z art. 180a k.k., pomimo wynikających z materiału dowodowego istotnych wątpliwości wskazujących, że zachowanie oskarżonej wypełniało jedynie znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ś.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło uwzględnienie jej w całości i rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż na podstawie art. 180a k.k. odpowiada sprawca, który na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, prowadzi pojazd mechaniczny, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami - i za to podlega karze grzywny, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego stwierdza się, że warunkiem poniesienia odpowiedzialności karnej na podstawie art. 180a k.k. jest nie tyle samo zachowanie polegające na kierowaniu pojazdem bez posiadania uprawnień (taki czyn penalizowany jest przez art. 94 § 1 k.w.), ale zachowanie takie musi być powiązane z niezastosowaniem się do wydanej uprzednio decyzji administracyjnej o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2020 r., V KK 429/20, LEX nr 3082446). Tak więc przestępstwo z art. 180a k.k. może popełnić tylko osoba, wobec której decyzja administracyjna zapadła i tylko w okresie, na jaki cofnięto tą decyzją uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Zarazem, w okresie uwidocznionym w decyzji o cofnięciu uprawnień osoba, wobec której zapadło takie rozstrzygnięcie nie może ich odzyskać. Cofnięcie uprawnień może nastąpić w drodze decyzji administracyjnej. Uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi cofa starosta w przypadkach określonych w art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2015 r., poz. 155 z późn. zm. - dalej jako u.k.p), a także w przypadku określonym w art. 182 § 2 k.k.w. W chwili prowadzenia pojazdu mechanicznego przez sprawcę decyzja o cofnięciu uprawnień powinna być wykonalna (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2020 r., IV KK 738/19, LEX nr 3079485; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2019 r., III KK 558/17, LEX nr 2607272). Brak więc takiej decyzji oznacza, że nie zostało wypełnione wskazane ustawowe znamię przestępstwa. Tym samym sąd rozstrzygający o faktach sprawy jest związany prawomocnym rozstrzygnięciem kształtującym prawo lub stosunek prawny (art. 8 § 2 k.p.k.), którym jest w tym przypadku orzeczenie organu administracji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2019 r., II KK 558/17, LEX nr 2686269).

Z dokumentów załączonych do akt sprawy karnej o sygnaturze II K (...) wynika, że wobec oskarżonej E. C. (poprzednio noszącej nazwisko N.) w dniu 18 stycznia 2013 r. została wydana przez Starostę Powiatowego w B., Oddział Zamiejscowy w M., na podstawie art. 2 pkt 9 i art. 182 § 2 k.k.w. oraz art. 104 i art. 108 § 1 k.p.a., decyzja o cofnięciu od dnia 24 kwietnia 2012 r. do dnia 24 kwietnia 2013 r. uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B nr (...). Podstawę wydania tej decyzji stanowił prawomocny od dnia 12 grudnia 2012 r. wyrok Sądu

Rejonowego w S. Zamiejscowego Wydziału w M., sygn. akt II K (...), na mocy którego orzeczono wobec E. N. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku, na poczet którego zaliczono okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 24 kwietnia 2012 r. (decyzja Starosty Powiatowego w B. Oddział Zamiejskowy w M., nr (...) - k. 8). Nadto w dniu 3 kwietnia 2013 r. Starosta B. wydał decyzję o zatrzymaniu powyższego prawa jazdy (k. 6).

Zgodnie z art. 182 § 2 k.k.w., organ wykonujący wyrok orzekający zakaz prowadzenia pojazdów jest związany jego treścią, a więc może cofnąć uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi na ściśle ustalony w wyroku okres, w orzeczonym przez sąd zakresie oraz nie może wydać tych uprawnień w okresie i zakresie obowiązywania zakazu (art. 12 ust. 1 pkt 2 u.k.p.).

Z akt sprawy wynika, że odebrane oskarżonej w 2012 r. prawo jazdy znajduje się nadal w depozycie Starostwa Powiatowego w B. (k. 5), co oznacza, że po upływie wskazanego w decyzji okresu cofnięcia, E. C. nie podjęła działań mających na celu ponowne uzyskanie uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi. Nie ulega również wątpliwości, że w dniu 29 kwietnia 2019 r., a zatem po upływie 6 lat od wskazanego w decyzji okresu, oskarżona kierowała samochodem osobowym na drodze publicznej, nie posiadając nadal uprawnień, których nie odzyskała mimo upływu okresu cofnięcia uprawnień do kierowania.

Autor kasacji trafnie podnosi, że w tej sytuacji za błędne należy uznać przyjęcie przez Sąd Rejonowy w Ś., iż E. C., będąc zatrzymana jako kierująca pojazdem mechanicznym po upływie wskazanego w decyzji okresu, na który miała cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi, popełniła występki z art. 180a k.k. Była ona bowiem wówczas osobą, która co prawda prowadziła pojazd mechaniczny nie mając do tego uprawnień, nie była natomiast osobą, która nie zastosowała się do wydanej w dniu 18 stycznia 2013 r. decyzji. Zwrócić bowiem należy uwagę, że brak uprawnień do prowadzenia pojazdów w dacie popełnienia przez E. C. czynu będącego przedmiotem postępowania, nie wynikał *stricte* z wydanej decyzji o cofnięciu uprawnień, ale z braku podjęcia przez nią działań zmierzających do ponownego ich uzyskania (a więc z zaniechania).

Analizując realia niniejszej sprawy w świetle wykładni znamion przestępstwa określonego w art. 180a k.k. należało dojść do wniosku, że skoro przestępstwo to może popełnić tylko osoba, wobec której decyzja administracyjna zapadła, ale tylko w okresie, na jaki cofnięto taką decyzją uprawnienia, to E. C. nie mogła popełnić tego przestępstwa po okresie, na jaki uprawnienia do kierowania zostały cofnięte. Uprawnień tych była bowiem pozbawiona jedynie w okresie od dnia 24 kwietnia 2012 r. do 24 kwietnia 2013 r. i w tym okresie nie miała możliwości uzyskania tych uprawnień ponownie. Słusznie wskazuje autor kasacji, że wydana w stosunku do niej decyzja nie zawierała skierowanego do adresata nakazu (obowiązku) ponownego uzyskania uprawnień, po określonym terminie, którego np. niewykonanie mogłoby być uznane za nierespektowanie decyzji. Jak już zaznaczono wcześniej, warunkiem odpowiedzialności na podstawie art. 180a k.k. jest pozbawienie sprawcy uprawnień do kierowania pojazdami na mocy decyzji właściwego organu. Kierowanie pojazdem mechanicznym bez uprawnień nie stanowi przestępstwa z art. 180a k.k., lecz wypełnia znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. - tak też zresztą zachowanie oskarżonej zostało ocenione przez funkcjonariusza Policji, który po zatrzymaniu kierowanego przez E. C. pojazdu, nałożył na nią jako sprawcę wykroczenia, grzywnę w wysokości 500 zł w drodze mandatu karnego.

W świetle powyższych argumentów oczywistym jest, że Sąd Rejonowy w Ś. z rażącym naruszeniem art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. uwzględnił wniosek prokuratora (k. 24) i skazał E. C. bez przeprowadzenia rozprawy za popełnienie czynu z art. 180a k.k., chociaż nie wypełniła ona znamion tego przestępstwa, gdyż czyn stanowił wykroczenie.

W razie złożenia przez prokuratora wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy na podstawie art. 335 § 1 lub § 2 k.p.k., na sądzie spoczywa obowiązek przeprowadzenia kontroli tego wniosku pod względem jego poprawności formalnej i merytorycznej. W szczególności sąd powinien zbadać zgodność wszystkich propozycji zawartych we wniosku z regułami obowiązującego prawa materialnego, w tym również dokonać właściwej oceny proponowanych kar i nie wolno mu zaakceptować warunków porozumienia uzgodnionych wprawdzie między prokuratorem i oskarżonym, ale naruszających przepisy prawa

materialnego. Stwierdzenie, że treść wniosku pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym lub narusza prawo procesowe, obliguje sąd do wskazania stronom konieczności dokonania odpowiednich zmian, a w wypadku braku akceptacji dla tych modyfikacji ze strony podmiotów uprawnionych do zajmowania stanowiska w tej materii – sprawa powinna podlegać rozpoznaniu na zasadach ogólnych (*zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 25 czerwca 2015 r., II KK 144/15, LEX nr 1750141; 25 września 2012 r., IV KK 163/12, LEX nr 1226727; 10 czerwca 2015 r., V KK 96/15, LEX nr 1744200*).

Na orzekającym Sądzie Rejonowym w Ś. ciążył więc obowiązek zbadania wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym i to mimo zaakceptowania przez oskarżoną warunków skazania przedstawionych przez prokuratora. W tym stanie rzeczy orzekający w sprawie Sąd Rejonowy nie miał podstaw do uwzględnienia wniosku prokuratora o skazanie E. C. w trybie konsensualnym. Zgodnie z przepisem art. 343 § 7 zdanie drugie k.p.k. powinien był wniosek skierowanego w trybie art. 335 § 2 k.p.k. nie uwzględniać i skierować sprawę do rozpoznania na zasadach ogólnych.

Nie ulega wątpliwości, że doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegającego na uwzględnieniu wadliwie sformułowanego wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego E. C. za zarzucany jej występki. W następstwie tego uchybienia doszło również do rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego, a to art. 180a k.k. poprzez błędne uznanie, że E. C. w momencie kierowania pojazdem mechanicznym po drodze publicznej nie stosowała się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami.

W rezultacie Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść skazanej, na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Ś. do ponownego rozpoznania. Rozpoznając ponownie sprawę Sąd weźmie pod uwagę powyższe wskazówki i dokona właściwej kwalifikacji prawnej czynu, o ile dojdzie do wniosku, iż E. C. ponosi winę w tym zakresie.

